

Nr 57.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1939 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förfogande över utländska betalningsmedel m. m. under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden (valutalag).

I en till riksdagen avlåten, den 5 maj 1939 dagtecknad proposition nr 290, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om förfogande över utländska betalningsmedel m. m. under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden (valutalag).

Berörda lagförslag är såsom bilaga fogat vid detta utlåtande.

I propositionen lämnas till en början redogörelse för det föreliggande ärendets förberedande handläggning inom finansdepartementet. Härav framgår, bland annat, att ett författningsutkast, benämnt *1939 års sakkunnigförslag*, genom remiss underställts olika myndigheter. Härefter har inom departementet utarbetats förslag till valutalag, i propositionen betecknat såsom *departementsförslaget*.

Departementschefens yttrande.

Departementschefen har till stöd för det föreliggande lagförslaget anfört följande allmänna motivering:

»Såsom med styrka framhållits i de yttranden som avgivits över sakkunnigförslaget, bör en reglering av valutahandeln icke ifrågakomma i andra fall, än då de olägenheter, som en sådan reglering även vid en försiktig tillämpning måste medföra, framstå såsom ett mindre ont än de verkningar, som utvecklingen på valutamarknaden skulle erhålla, om regleringen icke genomfördes. Till grund för bedömandet av föreliggande lagstiftningsfråga bör därför läggas en diskussion av den sannolika valutautvecklingen i olika krislägen, betydelsen av denna utveckling för det svenska folkhushållet samt möjligheterna att utan tillgripande av en reglering behärska valutasituationen, i den mån den utvecklas i för landet ogynnsam riktning.

Valutautvecklingen i olika krislägen.

Att man, för den händelse Sverige skulle in dragas i krig, har att räkna med risk för en omfattande *kapitalutströmning*, trots att den allmänna

politiska situationen då otvivelaktigt skulle starkt begränsa möjligheterna till en överföring av tillgångar till utlandet, får anses ställt utom diskussion. Riksbankens stora innehav av främmande valutor skulle i ett dylikt läge icke utgöra tillräckligt skydd mot en sådan utveckling. Dessa tillgodohavanden motsvaras i mycket betydande utsträckning av kortfristiga skulder till banker och enskilda, vilket betyder, att de snabbt kunna undandragas riksbankens disposition. Därtill kommer, att kapitalrörelserna i ett krigsläge knappast i högre grad påverkas av riksbankens tekniska möjligheter att någon tid framåt försvara valutatan. En kapitalutströmning vid krig kan väntas inträda med sådan snabbhet, att den kan förebyggas endast genom omedelbara motåtgärder.

Om Sverige skulle omedelbart hotas av krig, har man sannolikt att räkna med i allt väsentligt samma valutautveckling som i händelse av krig. Det vore alltför optimistiskt att tro, att de grupper, som vid ett krigsutbrott kunna befaras vilja överföra sina tillgångar i guld eller främmande valutor, skulle handla väsentligt annorlunda, då krigsfara föreligger. De åtgärder på valutamarknaden, som anses böra ifrågakomma vid krig, måste därför med samma rätt få vidtagas, när riket befinner sig i omedelbar krigsfara.

För den händelse krigsfaran allmänt uppfattas som verklig, synes den av anförda skäl utgöra tillräcklig anledning till ingripanden i valutahandeln, så snart tecken till kapitalutströmning börja visa sig. Uppfattningarna om krigsfarans aktualitet måste emellertid vara växlande; redan ett krig mellan europeiska makter, i vilket Sverige icke synes löpa omedelbar fara att bli indraget, kan tänkas utlösa sådana farhågor beträffande den framtida utvecklingen, att en omfattande kapitalutströmning från Sverige kommer till stånd. En sådan av krig mellan främmande makter orsakad kapitalutströmning måste anses ställa samma valutapolitiska problem, som möta vid krig eller omedelbar krigsfara för Sverige. Icke heller på denna punkt torde delade meningar behöva råda. Om ett krig mellan främmande makter utlöser panikartade företeelser på den svenska marknaden, får detta anses tyda på att farhågorna för att även Sverige skall indragas i krig ha full aktualitet.

Jag vill i detta sammanhang även beröra risken för en omfattande kapitalutströmning från Sverige utan bakgrund i ett europeiskt krig. Om den än icke kan helt avvisas, är den dock otvivelaktigt att anse såsom åtminstone för närvarande mycket ringa. Såsom i det följande erinras, föreligger i stället vissa förutsättningar för en kapitalinströmning till Sverige. Då de sannolika utvecklingstendenserna utom landet i händelse av bibehållen fred sålunda snarast tala för en haussespekulation i svenska kronor, är det tydligen icke stor anledning att under samma förutsättning räkna med möjligheten av kapitalutströmning. Till en annan slutsats torde man kunna komma, endast om man räknar med risk för en primär inflation i Sverige, ett alternativ som här kan lämnas åsido.

Den enighet, som i stor utsträckning föreligger rörande behovet av ingri-

panden i vissa lägen mot en utströmning av kapital ur landet, möter icke, då man kommer till det andra slag av risker, som förslaget till valutalag tar i sikte, alltså möjligheten av en skadlig *kapitalinströmning* till vårt land. Detta torde, av yttrandena över förslaget att döma, hänga samman med att de olika möjligheter, som innefattas under uttrycket svår penningkris, icke blivit närmare preciserade. Att en dylik inströmning av kapital måste utgöra en ganska osannolik eventualitet, för den händelse Sverige befunne sig i krig eller hotades av en omedelbar krigsfara, behöver knappast framhållas. Däremot kan icke den möjligheten avvisas, att krig mellan andra makter eller krigsfara, som icke omedelbart synes beröra vårt land, skulle kunna skapa ett sådant läge på valutamarknaden, att främmande kapital i icke önskvärd utsträckning söker sig till Sverige.

Den svenska kronan torde för närvarande allmänt betraktas såsom en relativt stark valuta både på grund av att riksbanken redovisar betydande utländska tillgodohavanden, på vilka betalningsbalansens utveckling icke hittills övat tryck, och med tanke på den relativt stabila prisutvecklingen inom landet. Under sådana förhållanden kan den uppfattningen vinna spridning, att en höjning av den svenska kronans värde mot andra valutor är blott en tidsfråga. Tillräckligt stora belopp äro för närvarande spekulativt engagerade på den internationella penningmarknaden, för att en för svenska förhållanden mycket omfattande kapitalinströmning till landet skall kunna komma till stånd. Jag återkommer i det följande till de olägenheter med vilka en sådan utveckling skulle vara förbunden. Här må blott påpekas, att dessa olägenheter komma att göra sig gällande, även om kapitalinströmningen på grund av den politiska situationens utveckling eller av andra skäl snabbt skulle vändas i sin motsats. Om den väntade höjningen av den svenska kronans värde blivit verklighet, upphävas icke därav förorsakade förluster genom en påföljande sänkning vid en eventuell utströmning av flykttkapitalet.

Valutautvecklingens betydelse för folkhushållet.

Det torde vara obehövt att utförligare behandla vådorna av en omfattande *kapitalutströmning* när landet befinner sig i krig eller omedelbar krigsfara. Att landets utländska tillgodohavanden i ett sådant läge måste skyddas för att, såvitt möjligt, användas till tryggande av varuförsörjningen samt att de i samma syfte böra i nödvändig utsträckning stå till statsmakternas förfogande, erkännes av alla. Såsom närmare utvecklats i den protokoll bifogade promemorian om behovet av valutapolitisk krigsberedskap (bil. D) kunna emellertid återverkningarna på folkhushållet av en omfattande kapitalutströmning i rent penningpolitiskt hänseende bliva sådana, att motåtgärder äro påkallade, även om man bortser från behovet att skydda varuförsörjningen.

Vid en betydande kapitalinströmning måste verkningarna ses mot bakgrunden av penningpolitikens utformning. Innan jag går vidare, torde jag därför få i korthet erinra om de av statsmakterna godtagna riktlinjerna för

den svenska penningpolitiken. Den teoretiska behandlingen av valutafrågan i nyssnämnda promemoria utgår från två krav: relativt stabil prislivå och såvitt möjligt oförändrade växelkurser. I stark förenkling återge dessa krav två grundläggande önskemål, vilka i en krigssituation sannolikt aldrig kunna samtidigt tillgodoses och även vart för sig blott i begränsad utsträckning kunna uppfyllas. Jag torde vid anmälan av förslag till maximiprislag få anledning att utförligare behandla frågan om prisutvecklingen och prispolitiken i händelse av krig. Här må blott framhållas, att en av riktpunkterna för penningpolitiken vid krig eller krigsfara måste bliva att med minsta möjliga förlust för exporten till följd av en reduktion av exportvalutornas värde så effektivt som möjligt begränsa de utländska prisrörelsernas återverkan på den svenska marknaden.

De olägenheter av en omfattande *kapitalinströmning* till Sverige, som i detta sammanhang kräva beaktande, sammanhånga främst därmed, att kapitalimporten måste allvarligt försvåra genomförandet av en penningpolitik efter angivna linjer, närmast till följd av de betydande förlustrisker, varmed en sådan politik under angivna förhållanden blir förbunden. Redan till följd av en stark prisstegring utomlands även om denna icke utlöser några kapitalrörelser av betydelse, ställas statsmakterna inför en svårbedömd avvägning mellan prisstegring på hemmamarknaden och reduktion av värdet på exportvalutorna. Konflikten skärpes, i den mån kapitalströmmar till landet, eftersom valutan då kommer att utsättas för ett dubbelt tryck och dessutom förlustriskerna för Sverige ökas, i samma mån som landets utländska tillgodohavanden tillväxa. Hur valet i en konfliktsituation bör träffas, beror på omständigheterna i det särskilda fallet. Enklarest ställer sig valet, om valutafördelningen är sådan, att staten får bära den övervägande delen av förlusten vid en för prisstabilisering nödvändig växelkursförändring, men det får icke förbises, att statens förlust vid en sänkning av de utländska växelkurserna efter en omfattande kapitalinströmning till landet, såsom framhållits i den tidigare åberopade promemorian, är en förlust för hela folkhushållet.

Möjligheter att behärska valuta-utvecklingen.

Riksbankens möjligheter att med traditionella medel behärska en *kapitalutströmning*, föranledd av krig eller krigsfara, äro begränsade. En höjning av räntesatserna, en skärpning av kraven på bankernas reserver och direkta överenskommelser med de större bankerna om kreditrestriktioner — de åtgärder som närmast komma i fråga — behöva icke fränkännas värde, men måste i det förutsatta läget anses avgjort otillräckliga. Ett kraftigare medel vore en så betydande höjning av de utländska valutornas notering, att innehavare av svenskt kapital hölles tillbaka genom förlustrisken. Utvägen torde i denna form endast ha ett teoretiskt intresse.

Gynnsammare te sig möjligheterna vid *kapitalinströmning*. I sitt yttrande över sakkunnigförslaget ha bankofullmäktige erinrat om olika sätt att från riksbankens sida dämpa en sådan rörelse på valutamarknaden. Även

fullmäktige synas emellertid räkna med att de traditionella medlen vid en kapitalimport i samband med krigsfara kunna visa sig otillräckliga. Om detta är fallet eller ej, torde i väsentlig grad bli beroende på huruvida man är beredd till en kraftig sänkning av de utländska växelkurserna. En vägning av nackdelarna vid en sådan sänkning kan ge till resultat, att valutareglering är att föredraga.

Slutsatser.

Det anförda leder närmast till slutsatsen, att möjligheter till valutareglering böra föreligga i händelse av *kapitalutströmning* orsakad av krig och överhängande krigsfara såväl som av krig mellan främmande makter. För detta talar icke endast risken för att riksbankens utländska tillgodohavanden under dessa omständigheter snabbt gå förlorade, om motåtgärder ej vidtagas, samt de för varuförsörjningen olyckliga konsekvenserna av en sådan utveckling utan även riksbankens relativa maktlöshet, när det gäller att med traditionella medel skydda valutareserven.

Vad åter angår en kapitalutströmning utan sammanhang med krig, delar jag den av, bland andra, fullmäktige i riksbanken framförda åsikten, att en sådan rörelse på kapitalmarknaden icke för närvarande bör föranleda införandet av valutareglering.

Svaret blir i någon mån tveksammare, när det gäller frågan om behovet av valutareglering till skydd mot en av krig mellan främmande makter föranledd *kapitalinströmning*. Då emellertid en inströmning av kapital väl kan tänkas komma till stånd just i de lägen, då den — som i det föregående visats — måste i särskilt hög grad försvåra en rationell penningpolitik och då därjämte riksbankens vanliga hjälpmedel kunna befaras visa sig otillräckliga, anser jag, att man icke bör fransäga sig möjligheten att med stöd av en allmän valutalag ingripa reglerande mot en sådan kapitalrörelse. Det finnes så mycket mindre skäl till detta, som de regleringsåtgärder, som erfordras för att förhindra att man genom en spekulativ kapitalinströmning försättes i ett tvångsläge, sannolikt kunna göras relativt enkla och för det enskilda näringslivet — med undantag för bankerna — föga kännbara.»

Departementschefen har härefter ingått på frågan om sakliga och formella förutsättningar för införande av valutareglering samt lämnat en detaljmotivering till lagförslaget. Beträffande hithörande spörsmål får utskottet hänvisa till propositionen (sid. 10—20). Jämväl i fråga om innehållet i övriga till ärendet hörande handlingar tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Slutligen har departementschefen i fråga om valutalagens tillämpning framhållit följande.

»När förslaget till valutalag av tidigare angivna skäl ansetts böra utformas så, att lagen möjliggör åtgärder till förhindrande av såväl kapitalflykt som kapitalinströmning, har en följd därav blivit, att den i formellt hänseende lämnar utrymme för en allsidigare och mera genomgripande valutareglering

än som i verkligheten kan ifrågakomma; förordnanden enligt lagen böra givetvis avse att förebygga *antingen* en utströmning av kapital *eller* en kapitalimport. De alternativa tillämpningssätten belysas närmare av de båda vid protokollet fogade utkasten till valutaförordningar, vilka emellertid även de i så måtto spegla en längre gående reglering, än man har anledning att räkna med, som de utarbetats för att belysa lagens tillämpning vid *fullständigt* utnyttjande av de möjligheter den ger till ingripande i den ena eller andra riktningen. Valutalagen bör av naturliga skäl användas endast för att vinna en eventuell erforderlig komplettering av vad som står att vinna på andra vägar och närmast då genom direkta överenskommelser med berörda parter. Förordnanden enligt lagen torde redan på denna grund få förutsättas föregångna av förhandlingar.

Vid tillämpning av valutalagen och med stöd av denna meddelade förordnanden bör man inrikta sig på att skydda handels- och samfärdselsintressen, bland annat genom att inom legitima gränser möjliggöra valutasäkringar; i detta sammanhang må understrykas att valutalagen icke är avsedd såsom medel för en reglering av utrikeshandeln och sålunda i detta avseende helt skiljer sig från den lagstiftning som genomförts i vissa andra länder.

Bortsett från att en valutareglering med stöd av lagen under alla förhållanden måste medföra ett visst formellt tvång behöver och bör den ej vara till skada för enskildas legitima intressen. Risken för förluster till följd av riksbankens prissättning på utländska valutor ökas icke genom införandet av valutareglering, eftersom riksbanken redan nu har en effektiv monopolställning när det gäller bestämmandet av växelkurserna. Vid förfogande över enskildas tillgångar skall enligt lagen värdering ske genom en särskild nämnd.

I lagstiftningens syfte ligger däremot, att den kan utnyttjas till förhindrande av att enskilda till förlust för det allmänna bereda sig vinster på åtgärder, som måste vidtagas i hela samhällets intresse, eller till men för rikets ekonomiska motståndskraft i en krigssituation söka föra sina tillgångar i säkerhet genom placering utom landet.»

Utskottets yttrande.

Det föreliggande förslaget till valutalag har karaktären av en fullmakt för Kungl. Maj:t att vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden, när riksdagen ej är samlad, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret, meddela i lagen närmare angivna förordnanden om förfogande över utländska betalningsmedel m. m., i den mån så prövas oundgängligen nödigt för uppnåendet av det mål, som fastställts för riksbankens penningpolitiska verksamhet. Lagförslaget avser sålunda att, i den mån under nyss angivna extraordinära förhållanden de valutapolitiska hjälpmedel, som stå till buds för penningpolitiken, skulle visa sig otillräckliga, bereda möjlighet för riksbanken att ingripa på valutamarknaden med tvångsåtgärder för reglering av valutahandeln och kontroll av betalningsförhållandena med utlandet. Ett fullständigt utnyttjande av befogenheterna i lagen skulle medgiva ett upphävande av nuvarande fria valutahandel och fria kapitalrörelser till och från utlandet. Ifrågavarande

de valutarestriktioner skulle väsentligen hava till syfte att under ovan angivna förhållanden å ena sidan vid kapitalflykt skydda valutareserven samt å andra sidan vid kapitalinströmning minska riskerna för en sådan utveckling på den svenska valuta- och penningmarknaden, som skulle avsevärt försvåra riksbankens valutavärdande verksamhet. Vad i propositionen anförts rörande den sannolika valutautvecklingen i olika krislägen, denna utvecklings betydelse för folkhushållet och möjligheterna att behärska valutaisituationen synes ådagalägga behovet av en lagstiftning på hithörande område. Utskottet finner välbetänkt, att en valutapolitisk beredskapslagstiftning kommer till stånd såsom ett led i vår ekonomiska krigsberedskap.

I åtskilliga av de över det remitterade sakkunnigförslaget angivna yttrandena hava betänkligheter anförts mot den ifrågasatta lagstiftningen med hänsyn till de vittgående statliga ingripanden i näringslivets och den enskildes handlingsfrihet, som skulle kunna företagas med stöd av valutalagen. Med den avfattning, bestämmelserna om lagens tillämpning erhållit i det nu föreliggande departementsförslaget, synes emellertid ett missbruk av fullmakten näppeligen vara att befara. Enligt utskottets mening äro de sakliga och formella förutsättningar för införande av valutareglering, som angivas under 1 § av lagförslaget, preciserade på ett tillfredsställande sätt. I likhet med departementschefen vill utskottet betona, att en reglering av valutahandeln icke bör ifrågakomma i andra fall, än då de olägenheter, som en dylik reglering även vid en försiktig tillämpning måste medföra, framstå såsom ett mindre ont än de verkningar, som utvecklingen på valutamarknaden skulle erhålla, om regleringen icke genomfördes. Såsom departementschefen framhållit, bör av naturliga skäl valutalagen användas endast för att ernå en eventuellt erforderlig komplettering av vad som står att vinna på andra vägar och närmast då genom direkta överenskommelser med berörda parter. Med hänsyn härtill och till de av departementschefen i övrigt gjorda uttalandena rörande valutalagens tillämpning torde man kunna utgå från att lagen icke kommer att sättas i kraft utan tvingande skäl samt att dess tillämpning kommer att genomföras under hänsynstagande till handelns och samfärdselns intressen.

Med stöd av den föreslagna valutalagen skulle, såsom närmare framgår av propositionen, valutaförordningar kunna utfärdas till förhindrande av såväl kapitalflykt som kapitalinströmning. Medan några delade meningar om behovet av åtgärder mot kapitalflykt i stort sett icke synas vara rådande, hava däremot åtgärder mot kapitalinströmning ansetts vara mindre påkallade eller knappast erforderliga. I likhet med departementschefen finner utskottet emellertid icke osannolikt, att under vissa förhållanden främmande kapital i icke önskvärd omfattning kan komma att placeras i svenska kronor. De olägenheter, som härigenom skulle kunna åsamkas det svenska folkhushållet, äro ingående berörda i propositionen och måste anses vara av den art, att redan på ett tidigt stadium av en sådan utveckling kraftiga motåtgärder kunna bli erforderliga. I en dylik situation bör möjlighet till valutareglering förefinnas. Utskottet finner därför lämpligt, att va-

lutalagen täcker icke blott eventualiteten av en kapitalflykt utan även möjligheten av kapitalinströmning.

Bankofullmäktige hava i sitt yttrande över sakkunnigförslaget redogjort för de olika sätt, på vilka ett kapitalinflöde skulle kunna förebyggas och de skadliga verkningarna därav hindras, utan att valutareglering behövde tillgripas. I samband härmed hava fullmäktige framfört tanken på att genom beskattning indraga vinster, som uppkommit genom spekulation i värdestegring av den svenska valutan. Då en dylik beskattning torde vara ett verksamt medel till förhindrande av kapitalinströmning och i sin mån torde kunna medverka till att en valutareglering bleve överflödig, synes den sålunda väckta frågan böra göras till föremål för närmare övervägande.

Vad härefter beträffar de i lagförslaget innefattade föreskrifter, som här ovan icke särskilt berörts, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot desamma. Utskottet föranledes dock i detta sammanhang uttala, att det enligt utskottets förmenande skulle framstått såsom mera naturligt att låta skyldigheten att till inlösen avstå oarbetat guld och guldmynt regleras genom valutalagen än att, såsom departementschefen förutsatt, guldet skulle hänföras till sådana förnödenheter, som skulle omfattas av den allmänna förfogandelagen. Då emellertid ifrågavarande guldinlösen för närvarande torde sakna nämnvärd praktisk betydelse, framställer utskottet icke något yrkande på denna punkt.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 25 maj 1939.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar Åkerberg, Berling, Friggeråker, Sandén, Sundvik, Swartling, von Horn och Albertsson;

från andra kammaren: herrar Lovén, K. A. Westman, Gustavson i Västerås, Svedman, Johansson i Djursnäs, Dahlbäck, Henriksson och Sundberg.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om förfogande över utländska betalningsmedel m. m. under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden (valutalag).

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden äge Konungen, när riksdagen ej är samlad, i den mån så prövas oundgängligen nödigt för uppnående av det mål, som fastställts för riksbankens penningpolitiska verksamhet, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd jämväl med fullmäktige i riksgäldskontoret, förordna på sätt nedan närmare stadgas; dock må förordnande, som nu sagts, ej meddelas, med mindre Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock skall inom trettio dagar sammanträda. Varder ej meddelat förordnande av nästföljande riksdag inom trettio dagar från riksdagens början gillat, skall detsamma efter utgången av nämnda tid upphöra att lända till efterrättelse.

Prövas under tid, då riksdagen är samlad, fall vara för handen, som i första stycket sägs, äge Konungen med riksdagens samtycke meddela förordnande, som där avses.

2 §.

I förordnande, som Konungen jämlikt 1 § meddelar, må föreskrivas:

1) att allenast riksbanken och bankaktiebolag, som riksbanken därtill bemyndigar (valutabank), må driva handel med utländska sedlar och skiljemynt, med växlar, checkar, andra penninganvisningar och fordringar, som innefatta rätt till betalning i utländskt mynt (utländska betalningsmedel och utländska fodringar), ävensom med aktier, obligationer och likartade värdepapper, vilka äro utfärdade av någon, som är bosatt i utlandet (utländska värdepapper);

2) att utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper må, mot vederlag som bestämmes i svenskt mynt, förvärvas och föryttras allenast i den omfattning och på de villkor Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, riksbanken bestämmer;

3) att dylika tillgångar skola erbjudas riksbanken eller valutabank till inlösen mot kontant ersättning i svenskt mynt;

4) att svenska och utländska betalningsmedel, fordringar och värdepapper icke utan särskilt tillstånd må utföras ur riket eller på annat sätt överföras till utlandet eller överlätas å den, som är bosatt i utlandet;

5) att dylika tillgångar icke utan särskilt tillstånd må införas till riket;

6) att över värdepapper, som införes till riket eller som här förvaras för den, som är bosatt i utlandet, så ock över köpeskilling, som inlutit vid försäljning av sådana värdepapper, ej må förfogas i vidare mån än Konungen eller, efter Konungens bemyndigande, riksbanken bestämmer; och

7) att i annat hänseende än under 2)—6) sägs ej må över utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper utan särskilt tillstånd förfogas annorledes än genom föryttring till riksbanken eller till valutabank.

Genom förordnande, som här avses, må ej inskränkning ske i riksbanken tillkommande befogenheter.

3 §.

Utän hinder av förordnande, varom i 2 § sägs, äge riksbanken meddela bankaktiebolag eller annan tillstånd att på de villkor riksbanken bestämmer driva den rörelse med utländska betalningsmedel och utländska banktillgodohavanden, som riksbanken prövar erforderlig för allmänhetens tillhandagående med medel för reseändamål.

4 §.

Förordnar Konungen, att utländska betalningsmedel, utländska fordringar eller utländska värdepapper skola erbjudas riksbanken eller valutabank till inlösen, skall, där enighet ej kan vinnas om det värde i utländskt mynt, efter vilket ersättningen skall beräknas, värdet bestämmas av en nämnd av tre personer. Av dessa utses en, som tillika skall vara ordförande, av Konungen, en av riksbanken och en av handelskamrarna i riket.

Vid inlösen skall omräkning till svenskt mynt ske efter den av riksbanken vid tidpunkten för beslutet om inlösen tillämpade köpkursen.

Avdrag må vid inlösen göras för särskilda med inlösningen förbundna utlägg ävensom för diskonto enligt av riksbanken angivna grunder.

5 §.

Där för tillsyn å efterlevnad av förordnande, som Konungen jämlikt 2 § meddelat, så finnes behöfligt, äge Konungen stadga skyldighet att förete handelsböcker jämte därtill hörande handlingar. Konungen må jämväl i övrigt meddela erforderliga föreskrifter för förordnandets genomförande så ock till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av det med förordnandet avsedda ändamålet.

6 §.

Konungen äge uppdraga åt riksbanken att giva närmare föreskrifter rörande tillämpningen av meddelat förordnande.

Konungen må ock uppdraga åt riksbanken att pröva och avgöra ansökningar om tillstånd, vartill förordnandet giver anledning, samt att i övrigt handlägga de ärenden, som föränledas av förordnandet, och vare riksbanken skyldig ställa sig till efter rättelse av Konungen därutinnan meddelade särskilda föreskrifter.

7 §.

Den, som på grund av sin befattning med i denna lag avsett ärende erhållit del av enskildas förhållanden, må ej, i vidare mån än ärendets beskaffenhet kräver, yppa vad för honom sålunda blivit känt.

8 §.

Har Konungen meddelat förordnande, som i 2 § under 1) sägs, äge riksbanken, utan hinder av vad i 14 och 16 §§ i lagen den 30 juni 1934 för Sveriges riksbank är stadgat, köpa och sälja utländska betalningsmedel, utländska fordringar och utländska värdepapper ävensom förmedla köp och försäljning av dylika tillgångar i den omfattning, som föränledes av förordnandet.

9 §.

För överträdelse av föreskrift, som meddelas med stöd av denna lag, må stadgas straff, högst straffarbete i två år. Tillika må bestämmelse meddelas om förverkande till kronan av betalningsmedel, fordringar eller värdepapper, som brottet avser, eller av vederlag därför, så ock om utgivande av däremot svarande värde.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet och gäller tillsvidare till och med den 31 mars 1940. Förordnande, som meddelats jämlikt denna lag, skall ej gälla längre än lagen äger giltighet. I 7 § meddelad föreskrift om tystnadsplikt och med stöd av 9 § meddelad bestämmelse rörande överträdelse av samma föreskrift skola gälla även därefter. I fråga om överträdelse, som skett under tiden för lagens giltighet, skall jämväl annan med stöd av 9 § meddelad bestämmelse tillämpas efter nämnda tid.
